



Tekst: Mirjam Streefkerk | Beeld: archief familie Braks

Gerrit Braks:

‘Wij moesten de wereld verkennen’

Steeds meer mensen zijn benieuwd naar hun wortels en doen uitgebreid studie naar hun familiegeschiedenis. De Nederlandse Genealogische Vereniging, die mensen bij die zoektocht ondersteunt, viert dit jaar haar zeventigste bestaansjaar. Twee van de vier Brabantse afdelingen vieren hun 60-jarig jubileum. In dat kader werpt een bekende Brabander een blik op zijn familiegeschiedenis: Gerrit Braks, oud-minister van Landbouw.

Nee, zelf is hij eigenlijk nooit zijn familiegeschiedenis ingedoken. Gerrit Braks (83) is een man die liever naar de toekomst kijkt. ‘Dat er aandacht is voor mijn familiegeschiedenis is me eigenlijk vooral overkomen. Het is een gevolg van mijn optreden als publiek persoon. Ik was de boerenzoon uit Odiliapeel die minister werd en vervolgens ook nog voorzitter van de Eerste Kamer. Ik begrijp wel dat dat een bijzonder verhaal is.’

De grote lijnen van dat verhaal heeft hij redelijk paraat. Maar voor de details is zijn zus Annie (78) vandaag ook aangeschoven aan zijn koffietafel in de voormalige artsenwoning in St. Michielsgestel.

Zij deed uitgebreid onderzoek naar de historische wortels van het gezin Braks van zes jongens en vijf meisjes en kwam zo tot een stamboom die teruggaat tot de tweede helft van de achttiende eeuw, toen hun betovergrootouders werden geboren. Ze werkten vooral als boeren en in de bouw, een combinatie die Braks’

jongste broer Fons nog steeds uitoefent in Odiliapeel. Van allen stond de wieg in Brabant: Mill, Zeeland, Uden, Reek en Wanroij. Inmiddels is dat wel anders: twee ooms en twee broers van Braks vertrokken na de oorlog richting Nieuw-Zeeland om daar een nieuw leven op te bouwen. Daar wonen inmiddels dus ook zo’n zestig familieleden.

‘Ik begon met mijn onderzoek omdat ik het boeiend vond dat er zo weinig Braksen in Brabant waren. Vervolgens heb ik jarenlang in de archieven in Den Bosch doopboeken doorgenomen,’ vertelt Annie.

Boeren en bouwers

In Braks’ jeugd ging het weinig over het verleden van hun familie. ‘Veel verder dan wat foto’s zijn we niet gekomen,’ zegt Braks. Op zondagen bezochten ze met de fiets of met het rijtuig hun grootouders, maar ook daar speelde de familiehistorie geen grote rol. ‘Ik vond het dan ook wel interessant als mijn zus op familiefeestjes vertelde over haar vorderingen.’ ►



De ouderlijke ontginningsboerderij op perceel H61



Gezinsfoto familie Braks in 1965

De ouders van Gerrit en Annie groeiden 10 kilometer bij elkaar vandaan op. Hij – Dorus Braks – in Langenboom, zij – Han Kroef – in Wanroij. Hij was de jongste uit een gezin van vijf zonen en twee dochters en maakte deel uit van de enige familie Braks in Brabant. Zij was de oudste dochter van aannemer en boer Gerardus Kroef die zich als een van de eerste boeren vestigde in het ontginningsdorp Terraveen, later Odiliapeel. ‘De Peel was toen nog een grote bak van hei, zand en turf’, aldus Braks. ‘Rond de vorige eeuwwisseling werd er kunstmest aangewend om de zandgrond vruchtbaar te maken. Pionierende boeren konden daar een stuk grond kopen of huren en dat deden mijn grootouders Kroef dus.’ Peka Kroef, een groot aardappelverwerkend bedrijf dat nu wereldwijd opereert, werd na de oorlog op deze plek opgericht door Piet Kroef, een jongere broer van Braks’ moeder.

Perceel H61

Dorus Braks en Han Kroef ontmoetten elkaar na de stormramp van Borculo in augustus 1925 waarbij enkele Brabantse dorpjes door een tornado werden verwoest. Han Kroef ging als ramptoerist een kijkje nemen in het zwaar beschadigde Langenboom en kwam daar Dorus Braks opnieuw tegen, een jongen waar ze al eerder kennis aan had gehad. Nu verloren ze elkaar niet meer uit het oog. Ze trouwden in 1930 in Volkel – in Odiliapeel was toen nog geen kerk. Na hun huwelijk betrokken ze de ouderlijke ontginningsboerderij van de familie Kroef op perceel H61 in Odiliapeel. Het stel Braks-Kroef kreeg elf kinderen, waarvan Gerrit de derde is en Annie de zevende. ‘We waren relatief in goeden doen’, vertelt Braks. ‘Onze ouders waren allebei autonome persoonlijkheden. Vader was een goede akkerbouwer en later ook veehouder. Ook was

hij oprichter en bestuurder van veel plaatselijke sociale organisaties.’

De kerk speelde een belangrijke rol in hun jeugd, maar werd ook zeer kritisch gevolgd. Mede hierdoor werd geen van de kinderen Braks-Kroef geestelijke, wat uitzonderlijk is voor een groot katholiek gezin in die tijd. Ook als volwassene speelt het geloof vooral een culturele en maatschappelijke rol in het leven van Braks, die lid was van de KVP, later het CDA.

‘De harde weg op’

Ook moeder was een autonome vrouw. Toen drie jongens in militaire dienst moesten, zag vader dat eigenlijk niet zo zitten: hij kon ze immers goed gebruiken op de boerderij. Braks: ‘Moeder zei toen: “Nee, ze moeten de harde weg op!”’

‘De harde weg op’, is tevens de titel van het eerste hoofdstuk in het boek dat over Gerrit Braks verscheen: *Braks, carrière met een diploma handmelken*. De uitspraak is tekenend voor hoe zijn moeder in het leven stond. ‘Wij woonden aan een zandweg: in de zomer, als het droog was, stooft het en kon je geen meter vooruit zien, in de winter was het blubber. De harde weg op, dat was voor mijn moeder de wereld verkennen. Dat vond ze belangrijk. Daarom wilde ze ook graag dat de meisjes naar school gingen, terwijl vader liever had dat ze hun moeder in het huishouden zouden helpen. Moeder had zelf schooljuffrouw kunnen worden, maar verder leren gebeurde in haar tijd niet. Dat heeft ze altijd als gemis ervaren.’

Evacuatie

Tijdens de oorlog was een groot deel van Odiliapeel geëvacueerd, omdat het zeer nabij gelegen vliegveld Volkel een belangrijk doelwit was van bijna dagelijkse



Gerrit Braks werd op 23 mei 1933 geboren in Odiliapeel. In 1965 voltooide hij zijn studie aan de Landbouwhogeschool Wageningen en in datzelfde jaar trouwde hij met Frens Bardeel, met wie hij vijf kinderen kreeg. Hij werkte onder meer bijna tien jaar als landbouwdiplomaat bij de Europese Gemeenschap in Brussel, onderbroken door enkele jaren als secretaris van het bestuur van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) in Tilburg. Hij was in totaal ruim tien jaar minister van Landbouw en Visserij, tijdelijk minister van Onderwijs, voorzitter van de KRO en voorzitter van de Eerste Kamer. In 2007 en 2008 was hij een klein jaar waarnemend burgemeester van Eindhoven. Zijn eerste vrouw overleed in 2000. In 2006 hertrouwde Braks met Giny Hueber.

bombardementen. Het gezin Braks-Kroef trok in bij de familie van vader Braks in Langenboom. 'De oorlogsjaren hebben een stempel gedrukt op de rest van mijn leven', vertelt hij. 'Ik ben mede hierdoor zo Europees gezind geworden en me altijd bewust geweest van het gevaar van oorlog en hongersnood. Mijn gevoel voor solidariteit dank ik aan die jaren.' Door de oorlogsomstandigheden kwam er voor de meeste kinderen van algemeen vormend onderwijs weinig terecht. Dat gold ook voor Gerrit. Dankzij een toevallige ontmoeting thuis met de mulo-directeur, mocht de leergierige Braks alsnog in de examenklas van de mulo in Uden plaatsnemen.

'Hij kwam bij ons thuis omdat Annie ondeugend was geweest. Ik zei toen dat ze zich moest schamen, omdat wij nooit de kans hadden gehad om te studeren. De directeur zei toen dat het nog niet te laat was om verder te leren. En zo kwam ik als 22-jarige jongen bij mijn zusje van 17 in de klas.'

Wortels

Het bleek het startsein te zijn van een bijzondere carrière. Braks haalde het mulodiploma, deed vervolgens staatsexamen HBS B en ging daarna studeren aan de Landbouwhogeschool van Wageningen. 'Ik was me er zeer van bewust dat dat met mijn achtergrond erg bijzonder was', zegt Braks.

'Geef je kind vleugels, maar zorg ook dat ze iets met hun wortels doen' was het uitgangspunt van de opvoeding die Braks zijn vijf kinderen gaf – een motto dat ook op zijn eigen leven van toepassing is. Hij, de boerenzoon uit Odiliapeel, trok de wereld in, de harde weg op, maar vergat nooit waar hij vandaan kwam. ●

Elk huis een eigen stamboom

De NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) leert mensen onderzoek te doen naar hun familiegeschiedenis. Haar motto is: elk huis een eigen stamboom. De NGV bestaat dit jaar zeventig jaar. In Noord-Brabant zijn vier afdelingen actief:

- 's-Hertogenbosch-Tilburg
- West Noord-Brabant
- Kempen- en Peelland
- Land van Cuijk en Ravenstein.

Twee van de afdelingen bestaan dit jaar zestig jaar. Dat is een extra reden om met alle Brabantse afdelingen in het najaar van 2017 een 'Brabantdag voor de familiegeschiedenis' te organiseren.

Meer informatie is te vinden op www.verrassendverleden.nl. Deze website bevat ook miljoenen gegevens over overleden personen. Die informatie is toegankelijk voor leden. Het is mogelijk tijdelijk in te loggen als gast, waardoor u kunt snuffelen aan de informatie. Ook is een gratis demoversie van een genealogisch computerprogramma te downloaden. Daarmee kunt u de verzamelde informatie beheren. Wilt u meer weten? Mail dan naar voorzitter@htb.ngv.nl.